

PROLOGUE TO THE LITERARY THEORY OF SCIENCE

HANNA HALLGREN

Keywords

Reflexive academic writing, poetic truth, meaning, meaningfulness, grief

Summary:

The article "Prologue to the literary theory of science" is part of an ongoing research project named "On writing as a method", in which I explore the intellectual and emotional overlaps between academic writing and poetry writing. In this article, I am interested in concepts such as "truth", "meaning", "meaningfulness" and "grief", which I examine through a literary or poetic linguistic discourse. That is all, and still nothing has been said, or at least not in the precise way, as did the Austrian poet Ingeborg Bachmann: "O schließ /die Augen schließ! / Preß den Mund auf den Biß!"

PROLOG TILL DEN LITTERÄRA VETENSKAPSTEORIN

HANNA HALLGREN

I.

*Ingenting var något annat än
möjligt. Och allt var.*

Allt var möjligt.

*Och du visste inte längre
vilken skillnaden mellan världarna var.*

Mirkka Rekola¹

Detta skriver jag efter min fars död, i det efteråt som ännu nyss har börjat: dess miljon-tals kedjeordnade ögonblick som sakta byter ut cellerna, tills mina händer inte längre har vidrört min fars; ögonblick som börjat forma såsom döden formar. Det är en form som inte kan förstås, men som slutligen ska omvärva oss; så segrar obegripligheten, genom forskning och ben, minnen, vit materia, och vad var då meningen? Den löftesrika meningen. Ett språk som ska överleva mig, inblåsas i nya kroppar, i celler som sakta byts ut. Vad var då strävan efter sanning? Ibland den där känslan av att meningslösheten – i betydelsen *intet* – täcker världen, täcker viljan att veta, klibbar fast vid fingertopparna som rör över bordsduken och blickens fäste vid den blanka spegelsjön. Ett hastigt sänke bara, nästan obemärkt i ytspänningen. Jag måste kanske förklara mig, inte urskulda, men förtydliga: ibland räcker inga andra ord eller sanningar än de som låter gräset bli

grönt, och i grönskan planterar nakna fötter, som kanske leker Gud lite grann, och idogt sopar vid randen av det stora språkhålet. Hålet – som hjärta, mun och öga – genom vilket språkmjölken rinner i den vita nattens märkvärdiga språkhändelser. I denna natt skakar vitt mörker stjärnbilderna på plats. Det är en särskild sorts koncentration, som öppnar sig inåt och utåt, då munnen fäster vid orden och uppfinner sin värld. Stygn av mening. Vid och sikt genom händerna, och över ögats is, för ögonblick då ingen gräns finns mellan levande och döda.

Att öppna sin hand för att hålla en hand. Är det sanning? Att hålla en dyrbar hand. Är det sant att huden minns? Visa mig den otroliga vägen som vi gått från att leva där och då till här och nu. Det har varit en lång väg. Nu går oss händerna till mötes. Emellan oss tid, som inte kallar vid namn, och dagar redan vikta vita stärkta i linneskåpet, starka sken. Och kontorsdörrarna öppnas, och arbeten och sorl, att de öppnas även denna dag i strävan. Att de andras röster, steg, intrikata rörelser mellan kaffevagnar, kakfat, emedan fallande snö, oro, ryckningar i sömnen, vändningar åt båda sidor, att blåsa på huden, kyssa den, som vore det kråkor och skrattande snö, eller vore det för evigt bråttom, liksom de vita fladdrande rockarna, en kör av händer som upprätthåller huden, tiden. Då sanningen har svans; arkiven öppnas, papperen, fönstren, och ingenting är hemligt mer, då allting bor i kyssarna och handen är ett flyktigt hem, ja, nattligt läger tält av slangar, kanyler, och vore som det viktigaste: att kyssa så att det räcker, och hålla så att det varar, men hur kan jag etsa detta, igen och igen, hur långt bort från händer som redan sjunger en jordkärlek bort?

Att förskjuta skriften in i det levandes ögonblick. Att bygga sitt bo i lövverket, i musiken, i knäveckets sälta, ryggens värme, i grässtråns gröna sandbankseld, vattenskräddarna / jag vet inte vad / som öppnar tiden inuti tiden / som kan gå på vatten / erinran / om halspulsåderns genomskinliga ros / Om utplåningens skrift rullas samman / Vattenväggars gobelänger / det att ofullbordat forsa

till ett tempus med andra ord

till en mun.

Om utplåningens skrift rullas samman till en mun.

II.

Vilken verklighet kommer på ett inre plan att konvergera med sanningen? Vilken sanning står på ett inre plan i begrepp att konvergera med det verkliga? Endast den som ger ett klart svar på dessa punkter är "objektiv". Inte i förhållande till sina samtida (det är inte väsentligt), utan i förhållande till det samtida skeendet (det är avgörande).

Walter Benjamin²

Låt ord, begrepp falla. Det kan vara ängel eller häst, en blåst och galopp, cellofan som dyrbara sköldar. Huvudets inre hjälm. Denna tid som gått, bland människor, det har varit som att rönnbären suttit fast i snön, blodspår, skär att följa ... Det har förändrat meningen, i kroppen, stakats fram som nubb i språket, stybb att hålla käften öppen med eld och natt. Som att baklänges vandra dagen till mötes, men ingen storm som blåser, och språkmjölet torrt över fingrar, mun och kind, att det frasar i den löviska huden, att frasandet blivit en båt av ljud, referensen över ändlöst vatten. Det var en vinter av vatten. Det var ett ansikte i snön, genomstunget av smältande tid. Det var i ett ansikte av aska. Ett mjukt och flyktigt strykande utmed stenar, människor och hästar. En snöande tid som kommer tillbaka. Ta den kalla spårvagnen, kapporna, munnarnas ångor, ner till havet, ta spårvagnen, havet, ta hjärtats tröghet, ta kapporna flaxande fåglar och världen och dess pockande av sårat liv, de öppna gatorna, ta gatorna och tiden, ta det tröga hjärtat. Om så bara hjärtat svarar mun och skär loss våra munnar från varandra. Ett språk som inte täcker tid, som öppnar alla sår, ett språk i vilket våldet excellerar i händerna som inte räcker mer.

I drömmarna var klockan inget. Samma dröm, kring handled och hals. Porten som öppnar sig härifrån och hit likt ett fallande fäste i världen. Kring detta bord spottar jag meningen, i skeendet, som leker med facklorna, trär eldar på strån. Så att smultroneldar sprakar i gräset, dröjer i speglarna: "[O]ch dina skulderblad ska värka av brist på vingar. Kallar du dig levande?"³ ... När ingen annanstans finns att gå, och elden griper kring, brinner visare av sten och urverk av sten. Det brann så högt i drömmen. Blundar för att blunda i ögonlocksfilten. Ögonväggen, pulserande: "ljus glider över hornhinnan som ett klänningssläp".⁴

III.

Att sammanfoga det som slås i stycken

IV.

Samtidens vinglösa ängel, som aldrig blottar tidens innebörd, men sträcker ut sin hand för att täcka, för att öppna, för att sluta, för att släcka, räcka över bild staplad på bild. Ett torn av bilder som ängeln klättrar på. Det är levande bilder av kött, och ängeln säger: "Kom, se så vindstilla det är bland ruinerna. Här är levande och döda i samma ögonblick, och det finns ingen tid att gömma sig i. Det mesta flimrar bara förbi. Ingen av oss kan lyfta, vi har inga vingar, ingen vind. Och ingen annan vila, än att du prövar att inte känna igen dig själv i mig. Att du uppfinner skillnad som sömn, och sömn som en långsamt frätande syra över vimlet. Bilderna och skriken. Händerna och gråten. Du uppfinner utplåningens blick för att leva, men jag finner dig. Du är i vakenheten, mellan väggarnas kärll, och uppmärksamt läser jag dina händer, linjernas torra floder, spåren av löv; allt du ropar ut med händerna för munnen – någonstans går tiden – du ropar in i dina händer."

"Galopp, galopp – och en glänta".⁵ Det lastades stenar här, mellanstora runda grå i huden. Det tunga vattnets tunga tid under hovarna. Vilket framåtskridande som än nämns, så har tiden stått stilla, tjock av alar och dy. Sömnig som ett öga. Den utmätta blicken som endast snuddar vid stranden, breddfylld av tystnad, citerande en vilja stelnad till minne. Dess efteråt är dess förut. Tjocka, droppande ord som blandar sig med sanden. Som redan är sand. Och ord som släcker sitt mörker i vila. En lanternas i askan, det som är ett öppet hav. Föreställningar om vattnet, dolda bland de ofärdiga träden, som söker strupar och törst. Att askan citerar det som var: strupe, hjärta, hand, bland ruinerna, en "sfärisk rytm, / en omöjliga avsiktens rytm".⁶ En gång blåstes en lögn om livet in i döden, i namn av verklighet. I minnesaskan är det samma hjärta än som skoveln känner.

Det är samma hjärta / höga gräs / sår av vatten

Du ropar in i dina händer

I rummet som inte mera täcker himmel och jord

Samtidens vinglösa ängel kan endast dröja kvar, ville nog gärna lyfta, men måste stanna och torka ögonen i ruinernas skärvor. Bära kropparna och hålla händerna, inte göra åtskillnad mellan levande och döda. Kyssa pannorna, tvätta fötterna. Lyssna till andetag som dröjer. I ödeläggelsen höra allt som dröjer.

i ödeläggelsen

kan ingenting lämna, bara upplysta arenor – – i vita eld / ögonblick / genom staden

Genom kropparna / vita eld / och tryckkvåg / som inte sorterar / i andetag
En stillhet i denna värld,
”det stora Varförs land, och varförlösheten”⁷ regnet i din mun. Ängel
Regnet som slår sönder bilden   Reglarna ingen kan lämna
din mun står öppen

...

V.

Det uppenbara: hjärtats tröghet / språkets tröghet

Tätt regn, ljudet av lekande barn — — Tiden inuti tiden, ”[t]here are not leaves enough
to crown to cover to crown to cover”⁸

Varken verklighet eller ord kan räcka
Snittet som skär en musik, suturisk
... faller, faller, stiger,
... stiger, faller, stiger
... faller åter, då sången blir till stygn i händerna
Händerna som ett värn
”Den värld de döda lever i är en tyst kör.
Den hör inte sig själv, den sjunger inte sig själv.”⁹
För varje år växer barnens händer,
lekar övergår i sång,
to crown to cover,
sätter trädens händer i brand
Blad löv glöd — — citerar — —
Att lämna, att räcka sin krona, att täcka
Det är inte tillräcklig glöd
I munnarnas krans

Är glömskan sanningens motsats Kanske tiden är Rösterna och sömnen
 Minnet inuti saknaden Saknadens vidsträckta gest som sopar vid randen Öar
 Bilder Bäcker som fryser i landskapets ven Det viktiga fryser Glöms
 inuti isen Dit händerna längtar Är sanningen viktig Ställd likt ett ur
 En kropp på tröskeln I rummet över bordets ljusa blomma Eftermiddagssol
 Tickande Allt enklare smide ränkerna som lyser Det enkla inuti ljuset
 Dess skugga Den enklaste skuggan i visarens följe Skuggan av tid
 Skuggor av händer och jord Av hur vi levde här
 Mättade
 Hugsvalade i glömskan

VII.

Sanna mina händer, och sanna mitt hår; i snittet hädanefter, i hädanefter skriket, på den grönskande kullen trevande i det sönderslagna oupprättade kan livet forsa som i rör i strömmande brun flod nerför branterna. Där det fiskades. Att bära eller stödja sitt ansikte, likt ett snitt i smoggens ljusgrå slöja. Försiktiga gräs invid påskliljan. Hov och duva. Och uggleddun. Trasiga pinnar att bära in i elden, gör det gnistrande på himlen. Upplyser oss underifrån. Min erfarenhet är att allt tar slut, men också att det undgår min förmåga att förstå vad som upprättas i dess ställe. Ansiktet i isen. Vitt hus, röda knutar. Skrämmande stilla morgnar, snöupplysta, i bussen, på t-banan, och i trädens kronor, om det går att stanna i sin stil. I samma andetag så att det förlängs som i skönhet över sorgen bredder slår in. Bakom gardinernas bårder där samma seriff görs till fot i en värld. Hugsvalad i den rasande himlen, inom tid och rum. Sittandes på pinnstolen som vore det på lek och att fälten öppnade sig, så att säga igen; detta krumsprång i början. Ånyo ett hjärtas liv.

Här lirkar jag upp en ros.

Här hackar jag persiljan till musik.

Telefonen ringer och jag svarar och det är ett samtal jag vill ha.

Grytorna puttrar i buljong. Osten ska stekas.

Sommarkvällen har inget slut, jag lyssnar på den igen och igen – en liten båt, änderna, solen som ännu, vaderna bara, har silver spillts ut över sjön, igen, och förut ett evigt efteråt. En vän kommer joggande

Det heter edderkopp. I denna kväll av glädje har den ett spinnhus

I det inomögliga; sjö, ö, is på mitt ö. Hästen drar på en kaffevagn, ner till de rosiska nejderna / Plejader & Plebejer. Vad som helst som är språk i tomma rymden, och tömmer hjärtats / stoppning; blodsull, larynx, den ovala sked jag föddes med.

Blundar ett hjärta inför silverbesticken,

dörrknopparna, fönsterhasparna, kranarna, virkade dukar, en gul mössa

på ringblommans stjälk / blåa hattar på blåklockor; grönt fodral på gräs, blött

på hav. Så mycket sömnhet att granska

i världen, en granskningsnämnd invid mulen. På språng med sina block / för dessa

ärvda sämskskinn / kyller / i strid / med istapp / i dagsmejan / förut / stod solen högt

I vaggan för ord, där de växer bort ifrån oss; binder upp sina lindor --- i fräken ---

--- på fot --- dörrvreden --- kikar de fram

I armveckens vila. Språk ska lämna / ledband och ledstång / förhåva sig / utan

far & mor / sträva / som i emaljens rispor / rinna tills tungan måste sopas

Att ha ett öppet sinne hela livet också i sorgen
 I sorgen öppnas påvra dörrar till betesmark / Att i ansiktet bryta mark
 Gräva i ansiktet efter liv / i dess ställe efter hud / för att fylla händernas mening
     Uppflugan i fönsterkarmen, snö i parti och minut,
 kan inte längre ringa via telefon men snarare se över natthimlen och fantisera
 Om blomsterhandelns dova lungdoft, nysnittad, saxar / prassel / snören / ljumma
 vatten. Jag har öppnat en blomsterhandel för att besinna gräs och hö
 Avståndets veniska tid
 Är det tiden som gör oss till främlingar? Pianister på taburett mellan åren
 Bakom rosorna som uppdämda pappfigurer, alltså inklämda i lackmus och rorschach
 I diagnoser som kommittén bär bort / och komposterar / som en rikedom
 Material / att fylla åren / med vind / snö / nätter / det ensamma hjärtats / Vox

Vox,

Som inte ljuger / förhäver sig / Ett enormt stearin / likt hud / kring lågan
*We are busy and attach importance to the hours.*¹⁰ Gräver i trädgårdens kanter
 kanske efter röster i marken, som om det gick att lyssna till jord (som till hav)
 Århundraden av finvävd andning i blasten; ådrigt prat — — — går i korgen
 Irrar in mot ett kylskåp eller en död. De bekransade dagarna, då huden och löven,
 och låter händerna stanna så växer de samman
 — — — sticklingar av filosofi — — — knapert — — —
 gullrötterna — — — kanalerna här — — — i jorden   Det försvagade läget är sant
 En avhängighet tilltar i vind om morgonen: ju tyngre jag blir, desto lättare skriften
 Regn över klipporna /
 gräva genom vatten / tillbaka i tiden / speglingar med silver   skärvor, ja
 Också det lämnas för vinden   Pappfigurer   Allt nedräknat till minne
 Så småningom till sand i en stilla bild

Noter

- 1 Mirkka Rekola: *En gynnsam plats för hjärtat*, Henrika Ringbom (övers.), Ellerströms förlag 2011, s. 42.
- 2 Walter Benjamin: *Moskva*, Carl-Henning Wijkmark (övers.), <http://www.marxists.org/svenska/benjamin/1927/moskva.htm> (27/1 2013-01).
- 3 Nina Cassian: *Mirakelkvinnan*, Dan Shafran (övers.), Ellerströms förlag 2008, s. 40
- 4 Cassian 2008.
- 5 Jelena Guro: *Himlens kamelföl*, Mikael Nydahl (övers.), Ellerströms förlag 2011, s. 34.
- 6 Laura Riding: *De dödas liv*, Jonas Ellerström och Håkan Bravinger (övers.), Ellerströms förlag 2008, s. 7.
- 7 Riding 2008, s. 32.
- 8 Susan Howe: "Poetic Statement. There Are Not Leaves Enough to Crown to Cover to Crown to Cover", *American Women Poets in the 21st Century*, Claudia Rankine och Juliana Spahr (red.), Wesleyan University Press 2002, s. 325.
- 9 Riding 2008, s. 7.
- 10 Virginia Woolf, citerad efter Nadia Fusini, "Introduction", Virginia Woolf: *Mrs Dallo-way* [1925], Knopf 1993. (För detta citat vill jag tacka Annelie Bränström Öhman.)

Nyckelord

Reflexivt akademiskt skrivande, poetisk sanning, mening, meningsfullhet, sorg

Hanna Hallgren

Hägerstensvägen 177

126 53 Hägersten

E-post: hanna.hallgren@gmail.com